

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2008-4-108 (Muafiyet)
Karar Sayısı : 08-49/700-275
Karar Tarihi : 31.7.2008

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

10 **Başkan** : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI
Üyeler : Süreyya ÇAKIN, Mehmet Akif ERSİN,
Dr. Mustafa ATEŞ, İsmail Hakkı KARAKELLE

B. RAPORTÖRLER : Hilal YILMAZ, Bekir KOCABAŞ, Selvi KOCABAY

**C. BİLDİRİMDE
BULUNAN**

20 : TÜVTURK Kuzey Taşıt Muayene İstasyonları Yapım ve İşletim A.Ş.
Temsilcisi: Av. Dr. İ. Yılmaz ASLAN
Barbaros Blv. Tan Apt. No:60/5 Balmumcu
Beşiktaş/İstanbul

D. TARAFLAR

: - TÜVTURK Kuzey Taşıt Muayene İstasyonları Yapım ve İşletim A.Ş.
Büyükdere Cd. Nurol Plaza No:71 A Blk. K:18 34398
Maslak/İstanbul
- 2K Taşıt Muayene İstasyonları Yapım ve İşletim A.Ş.
Akıncılar Mh. Yalkır Cd. No:29 Balıkesir

30 **E. DOSYA KONUSU:** Kara yolunda seyreden motorlu ve motorsuz araçların periyodik muayene hizmetlerinin alt işletmeciler tarafından verilmesini sağlamak üzere akdedilen "Alt İşletim Sözleşmesi"ne muafiyet tanınması talebi.

F. DOSYA EVRELERİ: Kurum kayıtlarına 21.5.2008 tarih ve 3149 sayı ile giren başvuru üzerine düzenlenen 18.7.2008 tarih ve 2008-4-108/MM-08-HY sayılı Muafiyet Ön İnceleme Raporu aynı tarih ve REK.0.08.00.00-130/214 sayılı Başkanlık önergesi ile 08-49 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

40

G. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ: İlgili Rapor'da;

1. Bildirimi yapılan Sözleşme'nin;

- Alt işleticinin hizmetin sunulmasında kullanacağı belirlenen niteliksel standartlara uygun araç-gereci ve söz konusu araç gerece ilişkin belirlenen niteliksel standartlara uygun bakım ve onarım hizmetini tercih edeceği sağlayıcıdan alabilmesinin engellenmemesi,

08-49/700-275

- Muayene istasyonlarının ve ortaklarının, yeni motorlu kara nakil aracı pazarı, otomotiv yedek parça ve aksesuar satışı, otomotiv ürünleri bakım ve onarımı alanlarında faaliyet göstermemelerinin, faaliyet gösteren teşebbüslerle çıkar birlikteliği yaratacak her türlü yapısal ve sözleşmeden kaynaklanan ilişkiden kaçınmalarının temin edilmesi

şartları ile 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4. maddesi yasağından, aynı Kanun'un 5. maddesi birinci fıkrası hükmü gereğince muaf tutulmasının yerinde olacağı;

2. Alt İşletim Sözleşmesi'nin söz konusu muafiyet koşullarını taşımasını sağlayacak değişikliklerin yapılarak, 60 gün içerisinde Kurul'a sunulması gerektiği

görüşlerine yer verilmiştir.

H. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

H.1. İlgili Pazar

H.1.1. Ürün Pazarı

İlgili ürün pazarı; "Araç Muayene İstasyonlarının Açılması, İşletilmesi ve Araç Muayenesi Hakkında Yönetmelik" in "Amaç" başlıklı 1. maddesinde yer verilen tanım doğrultusunda, "kara yolunda seyreden motorlu ve motorsuz araçların teknik muayenesi hizmeti" olarak tespit edilmiştir.

H.1.2. Coğrafi Pazar

Hizmet satın alacakların, araçlarının sicilinin bulunduğu bölgede istedikleri muayene istasyonunu kullanabilecekleri, ancak bölgeler arasında geçiş yapamayacakları şeklindeki yönetmelik düzenlemesi ile Türkiye güney ve kuzey bölgeleri olarak iki bölüme ayrılmıştır. Açılan ihalelerde her iki bölge için de aynı teşebbüs başarılı bulunmuş, dolayısıyla da her iki bölge işletme imtiyazı da aynı teşebbüse devredilmiştir. Gerek mevzuat gerekse pazar yapısı dikkate alındığında, kuzey ve güney bölgeler arasında herhangi bir rekabetçi yapı farklılığı olması muhtemel görülmediğinden, inceleme konusu bakımından ilgili coğrafi pazar "Türkiye Cumhuriyeti Sınırları" olarak belirlenmiştir.

H.1.3. Etkilenen Pazarlar

2918 sayılı "Karayolları Trafik Kanunu" un 34. maddesi ve bu Kanun'a dayanılarak çıkarılan "Araç Muayene İstasyonlarının Açılması, İşletilmesi ve Araç Muayenesi Hakkında Yönetmelik" in 14. maddesi hükümlerine göre, taşıtlar trafiğe ilk çıkışlarından itibaren üç yıl içinde, bunu takip eden dönemde her iki yılda bir muayeneden geçmek durumundadır ve ticari yahut resmi amaçla kullanılması ya da ağır kaza geçirmesi hallerinde bu muayene daha sık aralıklarla olabilmektedir. Bu koşullarda, trafik muayenesinin belli bazı markaların lehine veyahut diğerlerinin aleyhine olmak üzere ayrımcılık içerecek biçimde yürütülmesi söz konusu pazardaki rekabet koşullarını olumsuz etkileyebilecektir.

4054 sayılı Kanun ve genel anlamda rekabet hukuku çerçevesinde önemli olan

asıl husus ise, ilgili hizmeti sunacak olan teşebbüsün tek başına ulaşacağı teknik bilgi birikiminin motorlu kara nakil araçları pazarındaki rekabeti etkileyip etkilemeyeceğidir.

Bütün dünyada olduğu gibi, Türkiye’de de araçların teknik muayenesi ile iştiğal edecek kuruluş(lar)a tanınacak tek imtiyaz, “kara taşıtlarının teknik muayenesi hizmeti” değildir. Araçların 2-3 yıllık zaman zarfında gerçek yol ve kullanıcı koşullarında ne gibi zaaf lar ve kuvvetli yönler ortaya koyduğu, başarılı ve başarısız olduğu özellikleri gibi teknik ve teknolojik bilgi birikimine de sadece bu kuruluşlar ulaşabilecektir. Taşı t imalatçı larının oldukça yüksek bütçeler ayırmak 100 pahasına yeni modelleri test etmek ve araştırmak için çaba sarf ettiği günümüz koşullarında, trafiğe çıkan bütün modellerden binlerce örneğin gerçek yol koşullarında ve gerçek tüketici tarafından kullanıldıklarında gösterecekleri hassasiyet, zaaf ve mukavemet değerlerine ulaşmak “paha biçilmez” bir ayrıcalık olarak değerlendirilebilir. Başta elektronik aksam olmak üzere yan sanayi ürünlerinin gerçek yol koşullarındaki mukavemet ve zaaf larını içeren teknik bilgi, taşı t imalatçı larının satın alma politikaları ve rekabet güçleri üzerinde belirleyici rol oynayan bir etkidir.

Diğer taraftan, araçların teknik muayenesini yürüten teşebbüsler muayene 110 sürecindeki değerlendirmelerinde bakımlarını belirli yetkili servislerde ya da belirli markadaki yedek parçalar kullanılarak yaptırmış araçlar lehine ayrımcı davranmaları halinde, motorlu kara taşı t ları yedek parça ve sarf malzemeleri pazarı ile servis hizmetleri pazarlarındaki rekabetin de etkilenmesi kaçınılmazdır.

Bu tespit ve değerlendirmeler çerçevesinde bildirim konusu işlem özelinde etkilenen pazarlar, "yeni motorlu kara nakil aracı pazarı", "motorlu kara taşı t ları yedek parça ve sarf malzemeleri pazarı" ve "motorlu kara taşı t ları servis hizmetleri pazarı" olarak belirlenmiştir.

H.2. İmtiyaz Sözleşmesi

15.8.2007 tarihinde yürürlüğe giren “1. Bölge Araç Muayene İstasyonlarının Yapımı, Bakımı ve İşletilmesi Hizmetlerine İlişkin İmtiyaz Sözleşmesi”nin 120 “Sözleşmenin Konusu ve İmtiyazın Kapsamı” başlıklı 3. maddesinde; “Sözleşmenin konusu, 1. Bölge genelinde kurulacak olan sabit ve seyyar muayene istasyonlarının İşletici tarafından yapımı, bakımı ve sözleşmenin yürürlüğe girdiği 15/08/2007 tarihinden itibaren 20 yıl süre ile işletilmesi suretiyle, araç muayene hizmetinin görülmesi ve İdarece denetlenmesidir” denilmektedir.

İmtiyaz Sözleşmesi’nin “Muayene Ücreti” başlıklı 9. maddesinde, muayene ücretinin belirlenmesi için 2918 sayılı yasanın yukarıda aktarılan 35. maddesine atıfta bulunmaktadır.

İmtiyaz Sözleşmesi’nin 15. maddesinde,

130 “İşletici, bu sözleşme kapsamındaki yetkilerini 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu’nun 35. maddesi uyarınca, İdare’nin onayı da alınarak Alt İşleticilere aynı standartları sağlamak koşuluyla devredebilir. Bu devir hiçbir şekil ve surette İşletici’nin sorumluluklarını ve yükümlülüklerini ortadan kaldırmaz.

Alt İşleticilerin sözleşmelerinin işletici tarafından feshedilmesi durumunda, fesih işlemi tamamlandıktan sonra İdare'ye 15 gün içinde bilgi verilir. Sözleşmesi feshedilen muayene istasyonunda yürütülen araç muayene hizmetinin sürekliliğini sağlamak yükümlülüğü İşletici'ye aittir.” denilmektedir.

H.3. Bildirim Konusu Alt İşletim Sözleşmesi

140 Bildirim konusu Alt İşletim Sözleşmesi, TÜVTURK Kuzey Taşıt Muayene İstasyonları Yapım ve İşletim A.ř. (TÜVTURK) ile 2K Taşıt Muayene İstasyonları Yapım ve İşletim A.ř. (2K) arasında 2.5.2008 tarihinde imzalanmıştır. Sözleşme'nin konusunu, TÜVTURK'un alt işletim yetkisinin hizmet bölgesi kapsamındaki coğrafi alan ve sözleşmede belirtilen süre ile sınırlı olmak üzere ve söz konusu sözleşme ve İmtiyaz Sözleşmesi'nin hüküm ve şartları çerçevesinde 2K'ya kullandırılması oluşturmaktadır. Alt İşletim Sözleşmesi kapsamında 2K'nın yetkisine devredilen hizmetler şunlardan oluşmaktadır:

- Periyodik muayenelerin 2918 sayılı Kanun ve diğer mevzuata uygun olarak yapılması,
- Periyodik muayeneler dışında 2918 sayılı Kanun'da belirtilen araçların muayenelerinin yapılması (özel muayene),
- 150 - Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nca yürürlüğe konan Tıp Onay Yönetmelikleri, Araçların İmal Tadil ve Montajı Hakkında Yönetmelik kapsamında yapılması gerekli olan araç muayeneleri,
- Yola Elverişlilik Muayene Belgesi düzenleme (münhasır olmama ve idarece ayrıca yetkilendirme şartı ile)
- Egsoz gazı emisyon ölçümü yapma (münhasır olmama ve yönetmelik kapsamında yetkilendirilmiş olma şartı ile).

160 Sözleşme'nin 4. maddesinde alt işletim süresinin 14.8.2027 tarihinde sona ereceği belirtilmiştir. İmtiyaz Sözleşmesi'nin süresinin uzatılması ve/veya İmtiyaz Sözleşmesi'nin yenilenmesi veya İdare tarafından açılan yeni bir ihalenin TÜVTURK tarafından uzatılmış sayılmayacağı ifade edilmiştir. Buna göre Alt İşletim Sözleşmesi'nin geçerlilik süresi, İmtiyaz Sözleşmesi ile belirlenen süre ile, yani TÜVTURK'a imtiyaz devredilmesinden sonra en fazla 20 yıl olacak şekilde sınırlanmıştır. Sözleşmenin “Yürürlük” başlıklı 5. maddesi 5.1. hükmüne göre Sözleşme'nin yürürlüğe girmesi için alt işleticinin Ulaştırma Bakanlığı tarafından onaylanması gerekmektedir.

Sözleşmenin 6. maddesinde “*Alt İşletici'nin Hizmetleri vereceği Hizmet Bölgesi Ek-8'de belirtilmiştir.*” denilmektedir. Ek-8'de ise hizmet bölgesi Çanakkale ili coğrafi il sınırları içinde kalan bölge olarak belirlenmiştir.

170 Sözleşmenin “Araç Muayene Tesisinin Teslim ve İşletme Esasları” başlıklı 7. maddesi ikinci fıkrası (a) bendine göre sözleşme başlangıcında alt işletici, amaca uygun gayrimenkulleri bu amaç için mülkiyetinde bulunduracak ve İşleticiye st hakkı tesis edecektir. Diğer yandan İşletici, lehine üst hakkı tesis edilen arazi üzerinde hizmet tesislerini inşa edecek ve bu tesisleri alt işleticiye işletilmek üzere devredecektir.

Alt İşletim Sözleşmesi'nin 8. maddesinde işleticinin yazılı onayı halinde, alt işleticinin, araç muayene istasyonunda ilgili mevzuat uyarınca istihdam edilmesi zorunlu personeli tayin etme hakkını haiz olduğu belirtilmiştir.

180 Muayene istasyonunda alt işletici tarafından verilmesi öngörülen hizmetler, Sözleşme'nin 9. maddesinde düzenlenmektedir. Buna göre muayene istasyonlarında periyodik muayene, özel muayene, zorunlu muayene, yola elverişlilik muayenesi ve egsoz gazı emisyon ölçümleri yapılacaktır.

Sözleşme'nin araç muayene tesisi personeli ile ilgili hükümleri içeren 10. maddesi'nde alt işleticinin (2K'nın) her bir araç muayene tesisinde görev yapacak personelin seçiminde TÜVTURK'a danışacağı, personelini TÜVTURK'un önereceği kişiler arasından seçeceği, TÜVTURK'un onaylamadığı herhangi bir personeli işe almayacağı, yetersiz görülen personele ilişkin gerekli tüm tedbirleri alacağı, TÜVTURK'un talimatı üzerine yetersiz görülen personeli derhal ve gecikmeksizin değiştireceği ve bu değişiklikler sebebiyle doğabilecek tüm tazminat ve ödemeleri yapacağı taahhüt altına alınmıştır.

190 Sözleşme'nin "Malzeme ve Teçhizat" başlıklı 11. maddesi birinci ve ikinci fıkraları aşağıda aktarıldığı gibidir:

"Alt İşletici, İşletici lehine üzerinde üst hakkı tesis edilen Gayrimenkul'de bulunan binaları, ilave binaları, Seyyar Muayene İstasyonları'nı ve içerilerine yerleştirilecek teçhizat ve malzemeleri, bu Sözleşme'nin hükümleri uyarınca kullanacaktır. Her bir Araç Muayene Tesisi işletmeye hazır hale getirilecek, Gayrimenkul, binalar, Seyyar Muayene İstasyonu, teçhizat ve malzemeler, taraflar arasında karşılıklı olarak (Ek-2 uyarınca) imzalanacak teslim tesellüm tutanağı ile Alt İşletici'ye teslim edilecek ve Alt İşletici de bunları, bu Sözleşme'nin hitamından sonra İşletici'ye iade etmek üzere teslim alacaktır.

200 *Gayrimenkul üzerindeki binalar, Araç Muayene İstasyonları, Seyyar Muayene İstasyonları, teçhizat ve malzemeler İşletici'nin mülkiyetinde olup, Alt İşletici, bunların çalışır ve kullanılabilir durumda muhafaza edilmesinin ve Araç Muayene Tesisleri'nde münhasıran bu Sözleşme'de belirtilen amaçlara uygun olarak kullanılmasının sağlanmasından sorumlu olacaktır. Alt İşletici, Araç Muayene İstasyonları'nın, Seyyar Muayene İstasyonları'nın, binanın, teçhizatın ve malzemelerin, bu Sözleşme'de belirtilenler dışında başka bir maksat için kullanılmayacağını beyan, kabul ve taahhüt eder..."*

Aynı maddenin altıncı fıkrasında;

210 *"Alt İşletici, Araç Muayene Tesisleri'nin mevcut teçhizatını ve malzemelerini yenileme veya değiştirme hakkını haiz değildir. Ancak, söz konusu teçhizatın ve malzemelerin değiştirilmesi, yenilenmesi veya satın alınmasına ihtiyaç olması halinde, Alt İşletici İşletici'ye bu konuya ilişkin yazılı bir bildirim gönderecek ve İşletici'nin kendi takdirine göre bu talebi kabul etmesi halinde, İşletici bildirimde belirtilen teçhizatı ve malzemeleri satın alacak ve/veya yenileyecektir. Bu durumda, söz konusu yeni malzeme ve teçhizata ilişkin tüm bedel ve ödemeler İşletici tarafından hazırlanan faturanın Alt İşletici tarafından tebellüğünü müteakip en geç on (10) gün içinde Alt İşletici tarafından ödenecektir. Her halükarda, Araç*

08-49/700-275

Muayene Tesisindeki bütün malzemelerin ve teçhizatların yasal mülkiyeti İşletici'ye ait olacaktır.” denilmektedir.

220 Ayrıca, “Her bir Araç Muayene İstasyonu ve Seyyar Muayene İstasyonu Teçhizatı” başlıklı 12.2. maddesinde;

“İşletici, araç Muayene İstasyonları'nda ve Seyyar Muayene İstasyonları'nda kullanılacak teçhizat, alet ve donanımları belirleme hakkını haizdir. Gerekli teçhizat, alet ve donanımlar Ek-9 'da belirtilmiştir. Söz konusu listede değişiklik yapma hakkı münhasıran İşletici'ye aittir. Alt İşletici, Hizmet'e ilişkin diğer konularda olduğu gibi bu konuda da İşletici'nin tek yetkili ve belirleyici olduğunu kabul etmiştir.

230 *İşletici'nin, herhangi bir Araç Muayene Tesisini teslim edildikten sonra, söz konusu listeyi (malzeme ve teçhizat listesi) değiştirme hakkını kullanması halinde, İşletici, Araç Muayene Tesisini oluşturan Araç Muayene İstasyonları'nın ve Seyyar Muayene İstasyonları'nın işletilmesi için gerekli olan veya ilgili mevzuat hükümleri uyarınca gerekli görülen tüm alet ve teçhizatı (Ek-9'da belirtilenlere ilave olarak), bedelleri mukabilinde Alt İşletici'ye gereken zamanlarda temin edecektir. Her halükarda, Araç Muayene Tesisine ilişkin yukarıda bahsedilen alet ve teçhizatının bedelleri Alt İşletici tarafından karşılanacaktır.”*

ifadeleri yer almaktadır.

240 Bu düzenlemelerden alt işleticinin hizmet sunmakta kullanmak üzere satın alınacak her türlü araç gerecin mülkiyetini, inceleme konusu sözleşme ile İşletici'ye devretmeyi taahhüt ettiği anlaşılmaktadır. Ayrıca aynı düzenleme, gelecekte ihtiyaç duyulabilecek malzeme ve teçhizat için de geçerlidir. Buna ek olarak, hizmetlerin sunulacağı gayrimenkul üzerinde işletici lehine üst hakkı tesis edilecektir.

13. maddede alt işletici olan 2K'nın hak ve yükümlülükleri sıralanmıştır. Maddeye göre;

- Sözleşme'de belirtilen araç muayene hizmetini ve Sözleşme esaslarına uygun olarak talep edilen ek hizmetleri verme,
- TÜVTURK'un her bir araç muayene tesisinin kurulumu ve işletilmesine ilişkin tüm talimatlarına uyma,
- 250 - Hizmetin ifası sırasında TÜVTURK tarafından belirlenen ve/veya kurulan bilgisayar sistem ve programlarını gereği gibi kullanma ve başka bir program kullanmama,
- Her bir araç muayene tesisini gereği gibi muhafaza etme,
- TÜVTURK'un gerekli gördüğü beceri ve yetenek düzeyinde yeterli sayıda personel çalıştırma,
- TÜVTURK tarafından talep edilen tüm bilgi, belge ve raporları TÜVTURK 'un talebinde belirttiği şekil ve içerikte hazırlama ve temin etme,
- Hizmetin devamlılığı, yeterliliği ve güvenliliği için gerekli tüm tedbirleri alma ve olası hata ve zararlardan dolayı sorumlu olma,

08-49/700-275

- Akreditasyon işlemlerini gerçekleştirme,
- 260 - Bina ve teçhizatın bakım ve onarımı,
- Yürürlükteki mevzuata ve Sözleşme'ye aykırı davranış veya tedbirsizliği nedeniyle uğranılan tüm zararlardan sorumlu olma,
- TÜVTURK'un ticari unvanını, marka ve logolarını TÜVTURK'un isteğine uygun olarak sergileme ve kullanma,
- Yerel ya da ulusal bazda yapılan reklam ve tanıtım faaliyetlerine ilişkin masrafların bir kısmını ödeme

2K'nın hak ve yükümlülükler arasındadır.

"Bina ve Teçhizatın Bakım ve Onarımı" başlıklı 13.14. maddede:

270 *"Alt İşletici, kanunen zorunlu olan veya İşletici tarafından talep edilen tüm teçhizat ve aletlerin her bir Araç Muayene Tesisine temin edilmesini sağlayacaktır. Alt İşletici, devamlı Hizmet verilebilmesini sağlamak amacıyla araç muayenelerinde kullanılacak tüm kontrol cihazlarını iyi durumda muhafaza edecektir. Bu cihazlardan herhangi birinin arızalanması halinde, Alt İşletici, arızalı cihazın derhal tamir edilmesini veya yenisiyle değiştirilmesini sağlayacaktır. Alt İşletici, arızalı veya kusurlu cihazların yenisiyle değiştirilmesine veya tamir edilmesine ilişkin tüm masrafları ödeyecektir. ..."*

İşletici, kendi takdirine göre, makine ve teçhizata ilişkin olarak üçüncü kişilerle bakım, onarım ve destek çerçeve sözleşmeleri imzalama hakkını haizdir."

280 *Alt İşletim Sözleşmesi'nin 13.25. ve 22. maddelerinde, alt işleticinin "İhale Şartnamesi'nde belirtilenler ve işleticinin yazılı olarak vereceği talimatlar dışında" hiçbir faaliyette bulunmayacağı ve hizmetin devamlılığı ve kalitesini tehlikeye düşürecek hiçbir faaliyete katılmayacağı hükme bağlanmıştır. Ayrıca, ne alt işleticinin ne de herhangi bir personelinin, herhangi bir araç sahibine, yapılan muayenenin sonucuna dayanılarak ve muayene edilen araçlarla ilgili olarak herhangi bir tamir işi, onarım ve diğer ihtiyaçları karşılamak amacıyla herhangi bir kişi veya marka öneremeyeceği ifade edilmiştir.*

290 *Sözleşme'nin "Alt İşletici'nin Hissedarlık Yapısı" başlıklı 24. maddesinde; "İşletici'nin ve İdare'nin yazılı ön izni olmaksızın, Alt İşletici'nin bu Sözleşme'nin Ek-7'sinde gösterilen hissedarlık yapısında, sermaye artırımı, rızai veya icrai satış, birleşme veya sair herhangi bir nedenle olabilecek değişiklikler yasaklanmıştır. Mirasçılık sıfatıyla edinilen hisseler bu yasağın bir istisnasını teşkil eder. Alt İşletici hisseleri üzerinde tesis edilecek her türlü rehin İşletici'nin ön iznine tabidir." denilmektedir.*

Sözleşmenin "Gizlilik" başlıklı 33. maddesi'nde ise; "Alt İşletici, bu sözleşme'nin yürürlük süresi müddetince veya yürürlük süresinin hitamından veya bu Sözleşme'nin feshinden sonra kanunların gerektirdiği haller dışında İşletici'nin yazılı ön iznini almadan üçüncü şahıslara herhangi bir gizli bilgi veya belge vermeyecek veya herhangi bir sırrı ifşa etmeyecektir.

300 *Herhangi bir nedenle bu Sözleşme'nin feshedilmesi halinde, Alt İşletici, İşletici tarafından temin edilen eğitim, tanıtım ve uygulamaya ilişkin tüm belgeleri İşletici'ye iade edecektir". ifadesi yer almaktadır.*

H.4. Yapılan Tespitler ve Hukuki Değerlendirme

310 İnceleme konusu muafiyet başvurusu, TÜVTURK'ün alt işleticilerle yaptığı aynı içerikli sözleşmelere ilişkin olarak Kuruma yapılan ikinci muafiyet başvurusudur. Rekabet Kurumu kayıtlarına 28.1.2008 tarih ve 600 sayı ile intikal eden ilk başvuruda, TÜVTURK ile alt işletici konumundaki Sera Taşıt Muayene İstasyonları İşletmeciliği A.Ş. arasında imzalanan ve bir "tip sözleşme" niteliğinde olan Alt İşletim Sözleşmesi'ne muafiyet verilmesi talep edilmiş ve Rekabet Kurulu'nun 13.3.2008 tarih, 08-24/247-81 sayılı kararı ile bildirim konusu sözleşmeye şartlı muafiyet verilmiştir.

Rekabet Kurulu'nun şartlı muafiyet kararından yaklaşık iki ay sonra 2.5.2008 tarihinde, TÜVTURK ile 2K arasında inceleme konusu sözleşme imzalanmıştır.

320 TÜVTURK ile 2K arasında akdedilen Sözleşme'nin 15.2. maddesinde düzenlenen araç muayene pulu satın alınması ile hizmetin sunulmasında sabit bir fiyatın uygulanması, 2918 sayılı Kanun'un getirdiği bir yükümlülük olarak ortaya çıkmaktadır. Sözleşme'de yer alan "sabit fiyat uygulaması" dışındaki rekabet kısıtlamalarının ise, genel olarak "rekabet yasağı" kapsamında ele alınması mümkündür. Sözleşme'de yer alan ve "rekabet yasağı" olarak değerlendirilebilecek kısıtlamalar kısaca şunlardır:

- Sözleşmenin 8. ve 10. maddeleri uyarınca personel tayin etmek için işletici onayının alınması ve personelin işleticinin önerdiği kişiler arasından seçilmesi,
- Sözleşmenin 12.2. maddesi uyarınca araç muayene istasyonlarında belirlenecek teçhizatın işletici tarafından belirlenmesi ve değiştirilen teçhizatın işleticiden satın alınması,
- Sözleşmenin 12.3. maddesi uyarınca personele verilmesi gereken eğitimin münhasıran işleticiden satın alınması,
- Sözleşmenin 13.5. maddesi uyarınca münhasıran işleticinin belirleyeceği programın kullanılması,
- Sözleşmenin 13.14. maddesi uyarınca teçhizatın bakım ve onarımı hizmetinin işleticinin göstereceği (destek çerçeve sözleşmesi tarafı) üçüncü kişiden satın alınması,
- Sözleşmenin 13.25. maddesi uyarınca, alt işleticinin ihale şartnamesinde belirtilenler dışında ve hizmetin devamlılığını ve kalitesini tehlikeye düşürecek hiçbir faaliyette bulunmaması,
- Sözleşmenin 20. maddesi uyarınca işleticinin yapacağı denetimin masrafına alt işleticinin katlanması yani münhasıran denetim hizmetinin işleticiden satın alınması,
- 340 - Sözleşmenin 22. maddesi uyarınca alt işletici ve/veya hissedarları ile yöneticilerinin, işleticinin yazılı ön izni olmaksızın hizmet'in kalitesini, sürekliliğini

ve karlılığını etkileyebilecek veya bunlarla rekabet halinde olabilecek başka bir işle doğrudan veya dolaylı olarak iştigal veya iştirak etmesinin, böyle bir işe doğrudan veya dolaylı olarak ortak olmasının yasaklanması

- Sözleşmenin 33. maddesinde yer alan gizlilik yükümlülüğü.

350 Yukarıda sayılan rekabet yasakları dikkate alındığında, Sözleşme'nin 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında değerlendirilebilecek rekabet kısıtlamaları içerdiği görülmektedir. Sözleşme'nin 2002/2 Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyet Tebliği kapsamında değerlendirilmesi mümkün değildir. Zira, dikey ilişki sağlayıcı konumunda olan TÜVTURK'un pazar payı %100'dür. Ayrıca, sözleşme hükümleri ile oluşturulan yapı, 2002/2 sayılı Tebliğ'in "Anlaşmaları Grup Muafiyeti Kapsamı Dışına Çıkaran Sınırlamalar" başlığı altında sıralanan kısıtlamaların hepsi ile benzer sonuçlara ulaşılması sonucuna ulaşılması amacı ile kullanılmaya müsait bir nitelik taşımaktadır.

360 Bildirim konusu Sözleşme'nin 2005/4 sayılı "Motorlu Taşıtlar Sektöründeki Dikey Anlaşmalar ve Uyumlu Eylemlere İlişkin Grup Muafiyet Tebliği" kapsamında da değerlendirilmesi mümkün değildir. Zira, 2005/4 sayılı Tebliğ'in "Kapsam" başlıklı 2. maddesinde: "Yeni motorlu taşıtların, bunların yedek parçalarının ya da tamir ve bakım hizmetlerinin alımı, satımı veya yeniden satımı konulu dikey anlaşmalar..."ın Tebliğ kapsamında olduğu düzenlenmiştir. İnceleme konusu Sözleşme ise, esas itibarıyla otomotiv sektörü ürünleri ile ilgili bir hizmete ilişkin olmakla birlikte, periyodik bakım hizmetinin bu tanım kapsamında kabul edilmesimümkün değildir. Ayrıca, 2002/2 sayılı Tebliğ bakımından yukarıda aktarılan pazar payına ilişkin değerlendirmeler 2005/4 sayılı Tebliğ bakımından da geçerlidir.

Bu durumda başvuru konusu Sözleşme'nin 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesi çerçevesinde değerlendirilmesi gerekmektedir. Buna göre bildirim konusu Sözleşme'nin 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesi uyarınca 4. madde hükümlerinin uygulanmasından muaf tutulabilmesi için kurulması tasarlanan sistemin,

- 370 a) Malların üretim veya dağıtımı ile hizmetlerin sunulmasında yeni gelişme ve iyileşmelerin ya da ekonomik ya veya teknik gelişmenin sağlanması,
b) Tüketicinin bundan yarar sağlanması,
c) İlgili piyasanın önemli bir bölümünde rekabetin ortadan kalkmaması,
d) Rekabetin (a) ve (b) bentlerindeki amaçların elde edilmesi için zorunlu olandan fazla sınırlanmaması
gerekmektedir.

(a) Malların üretim veya dağıtımı ile hizmetlerin sunulmasında yeni gelişme ve iyileşmelerin ya da ekonomik veya teknik gelişmenin sağlanması,

380 Bildirim formunda, bildirim konusu işlemlerle birlikte sayıları özelleştirme öncesinde oldukça az olan ve bu nedenle araç sahiplerine büyük zaman kaybı yaratan araç muayene istasyonlarının sayısının arttırılacağı, bu koşullarda hem araç sahiplerinin daha az sıra bekleyerek, hızlı ve kesintisiz hizmet almalarının sağlanacağı hem de Türkiye çapında büyük miktarda iş imkanı yaratılacağı;

diğer taraftan araç muayene istasyonlarında çalışacak olan tüm personelin teknik denetim ve kalite yönetim sistemleri konusunda tecrübe sahibi olan TÜVTURK uzmanları tarafından eğitimden geçirileceği ve bu nedenle verilecek hizmetin kalitesinin büyük oranda artacağı; ayrıca Türkiye'nin kuzey ve güney olarak ayrılan bölgeleri arasında geçiş şu an için Araç Muayene Yönetmeliği nedeniyle yapılamıyor olsa da araç sahiplerinin araçlarını tescilli olduğu bölgedeki herhangi bir araç muayene istasyonundan hizmet almakta serbest olduğu dikkate alındığında, verilecek hizmet süresinin ve kalitesinin araç sahiplerinin tercihinde birinci planda rol oynayacağı, bu durumun da alt işleticileri rekabete yönlendireceği, bu hizmet rekabetinin de araç sahiplerine her geçen gün daha kaliteli hizmet olarak geri döneceği belirtilmektedir.

Gerçekten de halihazırda tekel konumunda olan araç muayene hizmetinin alt işleticilere gördürülmesi ile birlikte aynı bölgedeki alt işleticiler arasında sınırlı da olsa doğması muhtemel olan rekabet yoluyla malların üretim veya dağıtımı ile hizmetlerin sunulmasında yeni gelişme ve iyileşmelerin ya da ekonomik veya teknik gelişmenin sağlanması mümkündür. Ancak bu noktada, araç muayene hizmetleri pazarının, ters seçim olarak adlandırılan olgunun ortaya çıkması için ideal bir yapı oluşturduğunun da dikkate alınması gerekmektedir. Şöyle ki, muayene hizmeti sonucunda araç sahiplerinin bir takım ek masraflara katlanarak araçlarına gereken bakım ve onarımları yaptırmaları istenebilecektir. Bu isteklerin muayene kalitesi arttıkça artması beklenir bir durumdur. Dolayısıyla ek masraflardan kaçınmak isteyen araç sahipleri bakımından muayene hizmetinin titizlikle verildiği istasyonlardansa, daha anlayışlı davranılan istasyonların tercih edilmesi muhtemeldir. Dolayısıyla, kalite rekabetinin canlandırılması durumunda daha titiz ve kaliteli muayene gerçekleştiren istasyonların ters seçime uğramaları ihtimali bulunmaktadır. Rekabet imkanlarının bir yandan tercih edilen pazar yapısı ile diğer yandan kamu düzenlemeleri ile ortadan kaldırıldığı ilgili ürün pazarında, var olabileceği son alanda da rekabetin işlememe ihtimali bulunmaktadır. İnceleme konusu sözleşme ele alınırken bu hususların göz önünde bulundurulması gerekmektedir.

Ters seçime ilişkin olarak yukarıda aktarılanlar, sistem içi denetimin önemini artırmaktadır. Bu denetimi gerçekleştirecek olan ana teşebbüsün, bayileri üzerinde otorite sahibi olması, sistem içi tutarlılığın teminatı konumundadır. Ayrıca, Sözleşme'de "rekabet yasağı" olarak kabul edilebilecek kısıtlamaların ortak noktasının, hizmet kalitesinin belirli bir standartta tutulması olduğu göz önünde bulundurulduğunda; genel olarak araç muayene sisteminde standartlara uyulmasını sağlayıcı denetim ve koordinasyon gücünü sağlaması bakımından söz konusu kısıtlamaların Kanun'un 5. madde (a) bendi şartını yerine getirdiğinin kabul edilmesi yerinde olacaktır.

(b) Tüketicinin bundan yarar sağlaması

İnceleme konusu sözleşme ile kurulacak sistemde alt işleticilerin kendi bölgelerinde verilecek hizmetin kalitesi bakımından rekabet halinde olacağı düşünüldüğünde, araç muayene hizmetinin daha kısa sürede ve daha olumlu koşullarda verileceğini söylemek mümkündür.

430 Ayrıca araç muayene hizmetlerinin görülmesi imtiyazının TÜVTURK'a devrine ilişkin olarak TÜVTURK ile İdare arasında imzalanan İmtiyaz Sözleşmesi'nin "Tüketici Hakları" başlıklı 20. maddesinde, araç muayene istasyonları ve/veya seyyar muayene istasyonlarının her türlü aracın muayenesini model, marka ve tür gözetmeksizin yapmak zorunda oldukları, işleticinin görev alanına giren hizmet taleplerini mevzuattan kaynaklanan bir sebep olmaksızın reddedemeyeceği ve işleticinin muayene hizmetinin verilmesinde hiçbir şekilde ayırım yapamayacağı hükme bağlanmıştır. Hizmetin alt işletici tarafından veriliyor olması halinde dahi işleticinin İdare'ye karşı tek sorumlu olarak kalmaya devam etmesi kuralının gereği olarak aynı prensibin alt işletmeciler için de geçerli olduğu kuşkusuzdur. Nitekim alt işletim sözleşmesi uyarınca alt işleticinin TÜVTURK'un sıkı denetimine ve kontrolüne tabi olması ve bunun yanında alt işletim sözleşmesinin 13.13. maddesi uyarınca alt işleticinin araç muayene istasyonunu ve seyyar muayene istasyonunu TS-EN 45004 "Çeşitli Tipteki Muayene Kuruluşlarının Çalıştırılması İçin Genel Kriterler"e göre akredite ettirmek işletmek durumunda olması da, hizmet kalitesinin ve standardının ve dolayısıyla tüketicinin menfaatlerinin korunmasına yönelik düzenlemeler olduğu düşünülmektedir.

Diğer taraftan, sağlıklı bir şekilde gerçekleştirilen araç periyodik muayeneleri gerek trafik güvenliğinin artırılması, gerekse çevrenin korumasına katkı sağlanması ile genel olarak topluma yarar sağlayacaktır.

(c) İlgili piyasanın önemli bir bölümünde rekabetin ortadan kalkmaması

450 Araç muayene hizmetlerinin tekel niteliğinde bir imtiyaz olarak özelleştirilmesinin sonucu olarak esasında ilgili piyasada herhangi bir rekabetten söz etmek mümkün değildir. Ancak bu durum, inceleme konusu sözleşmelerin bir sonucu değildir. Alt işletim sözleşmesinde yer alan ilgili pazara ilişkin rekabet kısıtlamaları esasında 2918 sayılı Kanun'a dayanılarak çıkarılan Araç Muayene Yönetmeliği ve İmtiyaz Sözleşmesi'nde öngörülen yükümlülüklerin yerine getirilmesine yöneliktir. Diğer bir ifadeyle, inceleme konusu alt işletim sözleşmesi ile ilgili pazar bakımından yasal ve idari düzenlemelerin ötesine geçen bir rekabet kısıtlaması getirilmemiştir.

460 Öte yandan alt işletmecilerin bulunmadığı mevcut durumda araç muayene hizmetinin hiçbir aşamasında rekabetin bulunmaması ve gelecekte bu durumda bir değişiklik olmasının muhtemel görülmemesi, inceleme konusu sözleşmenin ilgili pazarda rekabeti kısıtlayıcı etki yaratma ihtimalini ortadan kaldırmaktadır. Aksine, araç sahiplerinin araçlarını tescilli olduğu bölgedeki herhangi bir araç muayene istasyonundan hizmet almakta serbest olduğu dikkate alındığında, bildirim konusu alt işletim sözleşmeleriyle birlikte, önümüzdeki dönemde aynı bölgede faaliyet gösteren alt işleticiler arasında bir hizmet rekabetinin doğması beklenebilecektir.

(d) Rekabetin (a) ve (b) bentlerindeki amaçların elde edilmesi için zorunlu olandan fazla sınırlanmaması

470 Yukarıda da ifade edildiği gibi, sözleşme kapsamındaki rekabet kısıtlamalarının genel olarak "fiyat tespiti" ve "rekabet yasağı" başlıkları altında değerlendirilmesi

mümkündür. Bu çerçevede, Sözleşme'nin 15.2. maddesinde düzenlenen araç muayene pulu satın alınması ile hizmetin sunulmasında sabit bir fiyatın uygulanmasının, 2918 sayılı Kanun'un 35. maddesi'nin getirdiği bir yükümlülük olması nedeniyle bu kısıtlama sözleşme ile getirilen bir rekabet kısıtlaması değildir.

Başvuru konusu Sözleşme'de yer alan rekabet kısıtlamalarından;

480 - alt işleticinin ihale şartnamesinde belirtilenler dışında ve hizmetin devamlılığını ve kalitesini tehlikeye düşürecek hiçbir faaliyette bulunmamasının öngörüldüğü sözleşmenin 13. 25. maddesine ve

490 - alt işletici ve/veya hissedarları ile yöneticilerinin, işleticinin yazılı ön izni olmaksızın hizmet'in kalitesini, sürekliliğini ve karlılığını etkileyebilecek veya bunlarla rekabet halinde olabilecek başka bir işle doğrudan veya dolaylı olarak iştiğal veya iştiirak etmesini, böyle bir işe doğrudan veya dolaylı olarak ortak olmasının yasaklayan 22. maddesine ilişkin olarak, bildirim formunda söz konusu maddelerin esasen İmtiyaz Sözleşmesi'nin "İşleticinin Uymak Zorunda Olduğu Hususlar" başlıklı 10. maddesi'ndeki "işletme süresi boyunca işleticinin iştiğal konuları arasında muayene edilen araçların tasarımı, imalatı, tedariki, montajı, satın alımı, sahipliği, kullanımı ve bakımına veya bunların yetkili temsilcisi olabileceğine dair hususlar bulunmayacaktır" hükmü ile "Araç Muayene İstasyonlarında Verilecek Hizmetler" başlıklı 13. maddesindeki "Araç muayene istasyonlarının ve muayene kanallarının yukarıda belirtilen hizmetler dışında başka bir amaç ya da ticari kullanılmayacağı" yönündeki hükmü ile paralel düzenlemeler olduğu belirtilmektedir.

500 Başvuru konusu Sözleşme'nin 13.25. ve 22. maddelerinde, araç muayene hizmetini sunan teşebbüse hizmet sunumuna devam ettiği sürece, söz konusu hizmetin devamlılığını ve kalitesini etkileyebilecek başka bir faaliyette bulunmaması koşulunun getirilmesi, hizmetin tarafsız bir şekilde ifa edilmesinin ve hizmet kalitesinin korunmasının bir gereğidir. Benzer şekilde Sözleşme'nin 33. maddesi ile alt işleticiye getirilen gizlilik yükümlülüğü de, hizmetin doğasının bir gereğidir. Ayrıca ilgili pazara girebilmek için işletici tarafından yetkilendirilmenin ve İdare'nin onayını almanın zorunlu olduğu, ayrıca işleticilik yetkisinin de 20 yıl süre ile TÜVTURK'un elinde bulunduğu dikkate alındığında, Sözleşme'deki "gizlilik" yükümlülüğünün ilgili pazara girişleri engellemesinin muhtemel olmadığı kanaatine varılmıştır.

Başvuru konusu Sözleşme'de yer alan rekabet yasaklarından;

- 8. ve 10. maddelerdeki personel tayin etmek için işletici onayının alınması ve personelin işleticinin önerdiği kişiler arasından seçilmesi,

510 - 12.2. maddedeki araç muayene istasyonlarında belirlenecek teçhizatın işletici tarafından belirlenmesi ve değiştirilen teçhizatın münhasıran işleticiden satın alınması,

- 12.3. maddedeki personele verilmesi gereken eğitimin münhasıran işleticiden satın alınması,

- 13.5. maddedeki münhasıran işleticinin belirleyeceği programın kullanılması,

- 13.25. maddedeki, alt işleticinin ihale şartnamesinde belirtilenler dışında ve hizmetin devamlılığını ve kalitesini tehlikeye düşürecek hiçbir faaliyette bulunmaması,

- 20. maddedeki işleticinin yapacağı denetimin masrafına alt işleticinin katlanması yani münhasıran denetim hizmetinin işleticiden satın alınması

520 ve kurumsal kimliğe uyulması gibi yükümlülüklerin de esas olarak İmtiyaz Sözleşmesi'nin "alt işleticiye yapılacak yetki devrinin aynı standart ve şartları sağlaması" şartının ve İmtiyaz Sözleşmesi'nin eki niteliğindeki "Araç Muayene İstasyonları Tesis İşletme (Teknik) İhale Şartları Belgesi"nde sıralanan niteliklerin sağlanmasına yönelik olarak getirilen yükümlülükler olduğu ve yetki devri neticesinde ortadan kalkmamış olan TÜVTURK'un sorumluluğuna gidilmesini önleme amacını taşıdığı neticesine varılmıştır. Zira, İşletici İdare'ye karşı araç muayene hizmetinin mevzuata, İmtiyaz Sözleşmesi'ne ve Teknik Şartname'ye uygun olarak verilmesinden sorumlu tek kişidir. Söz konusu hizmetin gereği gibi ifa edilmemesi halinde, İşletici'ye yönelik para cezası, belirli istasyonlar için yetki belgesinin iptali ve 4 yıl içerisinde yetki belgelerinin %20'sinden fazlasının iptali halinde idare ile yapılan İmtiyaz Sözleşmesi'nin feshedilmesi gibi yaptırımların uygulanması söz konusudur.

540 Dolayısıyla, bildirim konusu sözleşme ile ilgili pazar bakımından, 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesinin birinci fıkrasının (d) bendindeki koşulun yerine getirildiğini söylemek mümkündür. Ancak bu koşulun bütünüyle yerine getirildiğinin kabul edilebilmesi için, ilgili pazarın yanında, etkilenen pazarlar bakımından da "rekabetin (a) ve (b) bentlerindeki amaçların elde edilmesi için zorunlu olandan fazla" sınırlanmamış olması gerekmektedir. Bu noktada, özellikle pazardaki ekonomik gücün, rekabete açık olan alanlara aktarılması ve buralardaki rekabetin zorunlu olandan fazla sınırlanması durumunda, bu madde şartı yerine getirilmemiş olacaktır.

550 Bu aşamada başvuru konusu işlemin, etkilenen pazarlar olan "yeni motorlu kara nakil aracı pazarı", "motorlu kara taşıtları yedek parça ve sarf malzemeleri pazarı" ve "motorlu kara taşıtları servis hizmetleri pazarı"na olası etkilerine de yer vermek uygun olacaktır. Araç muayene istasyonları pazarında faaliyet gösteren teşebbüslerin, etkilenen pazarlarda da faaliyet göstermesinin rekabeti kısıtlayıcı sonuçları olabileceği açıktır. Örneğin trafik muayenesinin belli bazı markaların lehine veyahut diğerlerinin aleyhine olmak üzere ayrımcılık içerecek biçimde yürütülmesi, söz konusu pazardaki rekabet koşullarını olumsuz etkileyebilecektir. 4054 sayılı Kanun ve genel anlamda rekabet hukuku çerçevesinde önemli olan asıl husus ise, ilgili hizmeti sunacak olan teşebbüsün tek başına ulaşacağı teknik bilgi birikiminin etkilenen pazarlardaki rekabeti etkileyip etkilemeyeceğidir.

Araç muayene istasyonları, sahip oldukları "kara taşıtlarının teknik muayenesi hizmeti" imtiyazının yanı sıra, araçların 2-3 yıllık zaman zarfında gerçek yol ve kullanıcı koşullarında ne gibi zaafılar ve kuvvetli yönler ortaya koyduğu, başarılı ve başarısız olduğu özellikleri gibi teknik ve teknolojik bilgi birikimine de ulaşabilecektir. Otomotiv üreticilerinin oldukça yüksek bütçeler ayırarak yeni modelleri test edip araştırdığı günümüz koşullarında, trafiğe çıkan bütün modellerden binlerce örneğin gerçek yol koşullarında ve gerçek tüketici

560 tarafından kullanıldıklarında gösterecekleri hassasiyet, zaaf ve mukavemet değerlerine ulaşmak “paha biçilmez” bir ayrıcalık olarak değerlendirilebilir. Başta elektronik aksam olmak üzere yan sanayi ürünlerinin gerçek yol koşullarındaki mukavemet ve zaafalarını içeren teknik bilgi, taşıt imalatçılarının satın alma politikaları ve rekabet güçleri üzerinde belirleyici rol oynayan bir etkidir. Zira, araç muayene hizmetini sunan teşebbüsün bu faaliyetin yanında etkilenen pazarlarda da faaliyet göstermesi durumunda, araç muayene hizmetlerinden elde edeceği ticari sır niteliğindeki bilgileri, faaliyet gösterdiği diğer pazarlarda kendisini rekabette daha avantajlı konuma getirmek için kullanması söz konusu olabilecektir.

570 Diğer taraftan, araçların teknik muayenesini yürüten teşebbüsler muayene sürecindeki değerlendirmelerinde, belirli marka araçlar veya bakımlarını belirli yetkili servislerde ya da belirli marka yedek parçalar kullanılarak yaptırmış araçlar lehine ayrımcı davranmaları halinde, motorlu kara taşıtları yedek parça ve sarf malzemeleri pazarı ile servis hizmetleri pazarlarındaki rekabetin de etkilenmesi kaçınılmazdır.

Bu nedenlerle, araç muayene istasyonlarının ve ortaklarının, etkilenen pazarlar olan "yeni motorlu kara nakil aracı pazarı", "motorlu kara taşıtları yedek parça ve sarf malzemeleri pazarı" ve "motorlu kara taşıtları servis hizmetleri pazarı" ile ilişkilerinin bulunmasının, etkilenen pazarlardaki rekabeti Kanun'un 5. maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (b) bentlerindeki amaçların elde edilmesi için gerekli olmadığı, dolayısıyla da rekabeti zorunlu olandan fazla sınırladığı düşünölmektedir.

Bildirim konusu Sözleşme taraflarından 2K'nın %50 hissesine sahip ortağı olan Karahallılar Veli Yolcu-Mahmut Yavuz ve Ort. Koll. Şti., Mevlüt Yolcu, Mahmut Akgün Yavuz, Hasan Melih Yolcu, Murat Yolcu, Adem Memduh Yolcu, Serdar Veli Yolcu, Mehmet Yavuz, Mesut Yavuz, Serkan Yavuz, ve Mert Yavuz yeni motorlu kara nakil aracı pazarında Karahallılar Veli Yolcu-Mahmut Yavuz ve Ort. Koll. Şti vasıtası ile Fiat, Mitsubishi, Iveco, Chery ve New Holland markalı araçların yetkili satıcısı olarak faaliyet göstermektedir. Ancak TÜVTURK ile 2K arasında imzalanan Sözleşme, bu kapsamda değerlendirildiğinde, sözleşmenin "Yasak Faaliyetler" başlıklı 13.25. maddesindeki "*Alt İşletici, ihale şartnamesinde belirtilenler veya İşletici'nin yazılı olarak vereceği talimatlar dışında hiçbir faaliyette bulunmayacak ve hizmetin devamlılığını ve kalitesini tehlikeye düşürecek hiçbir faaliyete katılmayacaktır. Ne alt işletici ne de herhangi bir personeli, herhangi bir araç sahibine, yapılan muayenenin sonucuna dayanılarak ve muayene edilen araçlarla ilgili olarak herhangi bir tamir işi, onarım ve diğer ihtiyaçları karşılamak amacıyla herhangi bir kişi ve/veya marka öneremez*" şeklindeki düzenleme, bahsi geçen etkilenen pazarlardaki rekabetin kısıtlanması endişesini bertaraf ediyor görünmekle birlikte; kanaatimizce madde metnindeki "*işleticinin yazılı olarak vereceği talimatlar dışında*" ifadesi, alt işleticinin faaliyetleri konusunda işleticiye sınırsız bir takdir hakkı verdiği ve alt işleticiye getirilen yasak faaliyetlerin kapsamını belirsiz hale getirdiği için, madde hükmünü zayıflatmaktadır. Dolayısıyla, söz konusu ibarenin çıkartılması ya da etkilenen pazarlarda rekabetin kısıtlanmaması amacına uygun olarak yeniden kaleme alınması gereklidir.

Başvuru konusu Sözleşme, bir bütün olarak incelendiğinde, alt işleticinin hizmetlerini uygun standartlarda yerine getirmesini temin etmeye yönelik olarak TÜVTURK'un sağlayacağı bilgisayar programının kullanılması, TÜVTURK'ün onaylayacağı personelin çalıştırılması, personelin eğitiminin TÜVTURK tarafından verilmesi, alt işleticinin TS EN 50004 standartlarına göre akredite olması ve bu standartta hizmetlerini yürütmesi ve denetim maliyeti alt işletici tarafından yüklenilmek suretiyle TÜVTURK tarafından denetlenmesi gibi oldukça sıkı tedbirlerin öngörüldüğü görülmektedir. Alt işleticiler arasındaki rekabet alanını bu derece kısıtlayan düzenlemeler ortadayken ve TÜVTURK'un alt işleticilerin kullanacağı araç ve gereçleri ve bu araç ve gereçlerin niteliksel standardını belirleme yetkisi de bulunmaktayken, bunlara ilaveten araç ve gereçleri ve bu araç ve gereçlere ilişkin bakım ve onarım hizmetlerini münhasıran kendisinden ya da kendisinin göstereceği üçüncü kişilerden alınması koşulunu getirmesinin, alt işleticiler arasındaki rekabet alanını bütünüyle daraltacağı gibi; araç muayene hizmetleri pazarında kullanılmak üzere araç-gereç üreten ve bu araç gereçlere bakım onarım hizmeti sunan teşebbüsler arasındaki rekabeti de bozacağı düşünülmektedir. Dolayısıyla bu tür bir kısıtlama 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendindeki "*malların üretim veya dağıtımı ile hizmetlerin sunulmasında yeni gelişme ve iyileşmelerin ya da ekonomik ya veya teknik gelişmenin sağlanması*" ve (b) bendindeki "*tüketicinin bundan yarar sağlanması*" amaçlarını gerçekleştirmek için rekabetin zorunlu olandan fazla sınırlandırılmasıdır. Bu nedenle, "*hizmetin sunulmasında kullanılacak araç gerecin satın alınmasında alt teşebbüslerin tercihlerine müdahale edilmemesi, bu teşebbüslerin belirlenen standartları sağlayan ve amacı uygun donanımı kendi uygun görecekları sağlayıcılardan temin etmelerine engel olunmaması*"nın yanında, "*hizmetin sunulmasında kullanılan araç gerecin bakım ve onarım hizmetinin alt işleticinin uygun göreceği sağlayıcıdan temin etmesine engel olunmaması*"nın da ayrı bir muafiyet koşulu olarak getirilmesi uygun olacaktır.

I. SONUÇ

1. Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre, TÜVTURK Kuzey Taşıt Muayene İstasyonları Yapım ve İşletim A.Ş. ile 2K Taşıt Muayene İstasyonları Yapım ve İşletim A.Ş. arasında akdedilen "Alt İşletim Sözleşmesi"nin, 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında değerlendirilebilecek rekabet kısıtlamalarına ilişkin hükümler içerdiğine,

2. Söz konusu Sözleşme'ye;

a. Alt işleticinin hizmetin sunulmasında kullanacağı, belirlenen niteliksel standartlara uygun araç-gereci ve söz konusu araç gerece ilişkin belirlenen niteliksel standartlara uygun bakım ve onarım hizmetini tercih edeceği sağlayıcıdan alabilmesinin engellenmemesi,

b. Araç muayene hizmeti sunan alt işletmecilerin ve bu teşebbüslerin tek başına kontrolüne sahip olan ortaklarının, yeni motorlu kara nakil aracı pazarı, otomotiv yedek parça ve aksesuar satışı pazarları ile otomotiv ürünleri bakım ve onarımı pazarlarında faaliyet göstermemeleri

08-49/700-275

koşullarıyla 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesinin birinci fıkrası kapsamında muafiyet tanınmasına OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.